

MATKAILUN VÄLITTÖMÄT TULO- JA TYÖLLISYYSVAIKUTUKSET MERI-LAPISSA VUONNA 2016

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	3
1.1 Selvityksen tausta.....	3
1.2 Käsitteet, menetelmät ja aineisto	3
2. Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2016	6
2.1 Kemi.....	6
2.2 Keminmaa	8
2.3 Simo	10
2.4 Tervola	12
2.5 Tornio.....	14
2.6 Meri-Lappi	16
Kirjallisuus.....	18
Taulukkoluetelo	20
Liitteet	21

1. Johdanto

1.1 Selvityksen tausta

Meri-Lappiin kuuluvat Kemin ja Tornion kaupungit, sekä Keminmaan, Simon ja Tervolan kunnat. Aluetta kehitetään yhtenäisenä matkakohteena oman brändin alla. Alueen matkailun yhteismarkkinointia ja myyntiä koordinoi vuonna 2013 perustettu Meri-Lapin Matkailu Oy.

Meri-Lapin Matkailu Oy tilasi alkuvuodesta 2018 alueen matkailun talousvaikutuksia koskevan selvityksen Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutilta (MTI). Selvityksen tulokset esitellään tässä raportissa. MTI/ Lapin ammattikorkeakoulu (Lapin amk) on selvittänyt myös mm. Kemin matkailun talousvaikutukset vuonna 2014 (Satokangas 2014) ja Meri-Lapin matkailun talousvaikutukset vuonna 2016. Ensimmäinen selvitys perustui vuoden 2012 tilastotietoihin ja jälkimmäinen vuoden 2014 tilastotietoihin. Helmikuussa 2016 julkaistu Meri-Lapin matkailun talousvaikutusten selvitys koski vapaa-ajan matkailua (Satokangas 2016a). Koska tarkoitus oli nimenomaan mitata matkailun kehittämistoimien vaikutuksia, Meri-Lapin alueella vilkas työmatkailu oli rajattu pois selvityksestä. Kehittämistoimilla ei todennäköisesti ole huomattavaa vaikutusta työmatkailuun, vaan sen määrä vaihtelee esim. tehtaiden huoltotoimien mukaan. Työmatkailu kuitenkin luetaan matkailuun kuuluvaksi mm. Työ- ja elinkeinoministeriön antamissa suosituksissa, joten yleisen vertailtavuuden saamiseksi ja kokonaisvaikutavuuden arvioimiseksi on perusteltua selvittää myös työmatkailun sisältävät vaikutukset (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013). Lisäselvitystarve nähtiin erityisen tärkeäksi majoitus- ja ravitsemisalalla, joten helmikuussa julkaistua selvitystä päätettiin täydentää tältä osin. Työmatkailua koskeva täydentävä raportti julkaistiin toukokuussa 2016 (Satokangas 2016b).

1.2 Käsitteet, menetelmät ja aineisto

Selvityksen maantieteellinen kohdealue on Meri-Lappi ja tehtävän rajauksena on matkailun välittömien tulo- ja työllisyysvaikutusten selvittäminen. Matkailun välittömät vaikutukset muodostuvat matkailutuloa saavissa yrityksissä. Matkailun kerrannaisvaikutuksiin kuuluvat välilliset vaikutukset sekä johdannaisvaikutukset. Välillisillä vaikutuksilla tarkoitetaan ostoja, joita matkailutuloa saavat yritykset tekevät liiketoimintansa tarpeisiin esim. tukkuliikkeistä. Johdannaisvaikutukset puolestaan muodostuvat matkailun työllistämien henkilöiden käyttäessä palkkatulojaan. Matkailun kokonaisvaikutuksiin kuuluvat välittömät sekä kerrannaisvaikutukset. (Kauppila 2001, 5–6; Ylkänen 1983.)

Matkailu määritellään alan tutkimuksessa yleensä tavanomaisen elinpiirin ulkopuolella liikkumiseksi. Tämä selvitys perustuu eri toimialojen liikevaihtoa ja työllisyyttä kuvaavien tilastojen lisäksi aiemmin kerättyyn kyselyaineistoon. Siinä matkailija määriteltiin Meri-Lapin alueen ulkopuolelta saapuvaksi henkilöksi, joka ei ole säännöllisellä opinto- tai ostosmatkalla. Säännöllinen ostosmatka määriteltiin viikoittain tai sitä useammin tapahtuvaksi. Matkailijaksi ei myöskään lueta sellaista

henkilöä, joka kulkee kohdealueella säännöllisesti työssä. Johdannossa kerrotun taustan mukaisesti, selvitykseen sisältyy majoitus- ja ravitsemistoimialan kohdalla työ- ja vapaa-ajan matkailu. Muilla toimialoilla selvitys kattaa periaatteessa vain vapaa-ajan matkailun. On kuitenkin huomattava, että matkailun osuus lasketaan yrittäjiltä saatujen arvioiden perusteella. Matkailun osuuden arvioiminen on jo sinänsä haastavaa ja vaikeusaste lisääntyy, mikäli pyritään alaryhmien erotteluun. Kemian matkailun talousvaikutusten selvityksessä (Satokangas 2014) vastaajia pyydettiin arvioimaan matkailun osuutta kokonaisuudessaan sisältäen niin vapaa-ajan, kuin työmatkailun. Toimialojen matkailuosuusprosentit olivat tällöin seuraavat: vähittäiskauppa 2,0 %, majoitus- ja ravitsemis 55,2 %, huvi- ja virkistys 74 ja liikenne 3,6. (Satokangas 2014.) Vertaamalla esimerkiksi vähittäiskaupan matkailuosuutta tämän selvityksen vastaaviin, voi todeta, että työmatkailun osuus näyttäytyy vastaajille varsin pienenä.

Toimialaluokitus, joka on esitelty liitteessä 1, perustuu TOL 2008 - luokittelujärjestelmään (Tilastokeskus 2018a). Käytettävät määritelmät mukailevat Työ- ja elinkeinoministeriön 20.5.2013 antamia suosituksia matkailun talousvaikutusten selvittämisestä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013).

Selvityksessä käytettiin ns. tulomenetelmää, joka perustuu yritysten saamien matkailutulosten laskemiseen (Ylkänen 1983). Julkisella sektorilla muodostuvat matkailun vaikutukset eivät siis sisälly selvitykseen. Myös matkailurakentaminen jää selvityksen ulkopuolelle. Selvityksen perusaineistona käytettiin Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin tietoja (Tilastokeskus 2018b). Rekisteri sisältää kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka ovat liiketoiminnasta arvonlisäverollisia, tai toimivat työnantajina (Tilastokeskus 2018c). Yritysrekisteriin kuuluvat yritykset ja toimipaikat, jotka ovat toimineet yli puoli vuotta tilastovuonna ja jotka ovat työllistäneet enemmän kuin puoli henkilöä tai joiden liikevaihto on ylittänyt vuosittain määritellyn tilastorajan, joka oli 11 296 euroa vuonna 2016. Vuodesta 2013 alkaen mukana ovat lisäksi taserajan 170 000 euroa ylittävät yritykset. (Tilastokeskus 2018d.) Toimipaikalla tarkoitetaan yrityksen yksikköä, jossa harjoitetaan pääasiassa yhdenlaisten tavaroiden tai palveluiden tuottamista (Tilastokeskus 2018e). Esimerkiksi yhden huoltoaseman toiminta voi olla tilastoinnissa jaettu huoltamo- ja kahvilatoiminnan toimipaikkoihin. Selvityksessä esitettävät liikevaihto- ja matkailutuloluvut eivät sisällä arvonlisäveroa.

Tilastoaineiston lisäksi selvityksessä käytettiin toimialoittaisia matkailuosuusprosentteja koskevia tietoja, jotka on kerätty aiemmin Kemiä (Satokangas 2014) ja koko Meri-Lappia (Satokangas 2016) koskevissa selvityksissä. Kyselyin kerättyjä matkailuosuusprosentteja hyödynnetään alan selvityksissä yleensä useiden vuosien ajan. Kyselyt on kohdistettu erityisesti kunnassaan ja toimialallaan suurimpiin majoitus- ja ravitsemisalain toimipaikkoihin. Vastaavaa periaatetta on käytetty esimerkiksi Uudenmaan matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten selvityksessä. (Lopez & Holmberg & Ritalahti 2014, 45–46). Kyselytiedot kerättiin puhelinsoitoin. Toimipaikkojen nimet ja yhteystiedot saatiin Tilastokeskukselta hankitusta toimialaluokituksen mukaisesta toimipaikkalistasta (Tilastokeskus 2014, Tilastokeskus 2016).

Toimiala- ja kuntakohtaiset matkailuosuusprosentit ovat siis peräisin aikaisemmasta Meri-Lappia koskevasta selvityksestä. Toimialan matkailuosuusprosentin laskenta aloitettiin sillä, että kunkin toimipaikan kokonaisliikevaihto kerrottiin toimipaikan

matkailuosuusprosentilla, jolloin saatiin selville toimipaikkakohtaiset matkailumyynnit. Toimialoittaisten matkailuosuusprosenttien laskemiseksi otosyritysten matkailumyyntien summa jaettiin otosyritysten kokonaisliikevaihdolla ja kerrottiin sadalla.

Tässä raportissa tulo- ja työllisyystietoja päivitettiin uuden tilastoaineiston avulla. Toimialan välitön matkailutulo laskettiin kertomalla tilastoista saatava toimialan kokonaisliikevaihto toimialan matkailuosuusprosentilla. Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset laskettiin tilastoidusta toimialakohtaisesta työllisyysmäärästä hyödyntäen yrityskyselyn avulla muodostettuja toimialojen matkailuosuusprosentteja.

Välittömät matkailupalkkatulot laskettiin kertomalla kunkin toimialan matkailutyöllisyys toimialan kuukausiansiotiedolla ja muuntamalla se vuosiansioksi käyttämällä kerrointa 12,5. Kuukausiansiot laskettiin kohdekunnille ja toimialoille erikseen. Kuukausiansiotiedot saatiin Tilastokeskukselta, joka tuottaa ne TOL 2008 - luokittelun mukaisesti eriteltynä (Tilastokeskus 2018f). Kuukausiansiotiedot ovat valtakunnallisia, mediaanin mukaan laskettuja. Matkailupalkkatulojen laskennassa käytetyt kuukausiansiot laskettiin kunnittain ja toimialoittain keskiarvona niiden toimiluokkien kesken, joita kussakin kunnassa on Tilastokeskuksen toimipaikkalaskurin mukaan (Tilastokeskus 2018g).

Matkailupalkkaverotulot laskettiin palkkatulojen pohjalta kuntien efektiivisiä tuloveroprosentteja hyödyntäen. Kuntien nimelliset tuloveroprosentit eivät vastaa todellista veroastetta, koska verotuksessa tehdään erilaisia vähennyksiä, joiden jälkeen saadaan verotettavan tulon määrä. (Kuntaliitto 2018.) Efektiivinen veroaste kertoo siis tuloveroprosenttia tarkemmin siitä, mikä on kuntien saama verotulo.

Selvityksen lopussa on tarkasteltu matkailun kehittymistä vertaamalla vuotta 2016 koskevia tuloksia aikaisemmin laaditun, vuotta 2014 kuvaavan raportin tuloksiin. Vuotta 2014 koskevat luvut, joiden yksikkö on euro, on deflatoitu elinkustannusindeksin (Tilastokeskus 2018h) avulla vastaamaan vuoden 2016 rahanarvoa. Näin rahan arvon muutos ei vaikuta havaittuun kehitykseen. (Rahan arvo on tosin pysynyt lähes ennallaan tarkasteluvälillä, joten deflatoinnilla ei ole käytännön vaikutusta vertailun tuloksiin.)

2. Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2016

2.1 Kemi

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Välitön matkailutulo</i> €	<i>Muutos 2014–2016</i> €
<i>Vähittäiskauppa</i>	159 538 000	1,9	3 031 222	-242 158
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	19 686 000	54,9	*10 807 614	449 308
<i>Huvi ja virkistys</i>	9 872 000	79,1	7 808 752	2 913 486
<i>Liikenne</i>	36 626 000	2,0	732 520	64 973
YHTEENSÄ	225 722 000		22 380 108	3 185 609

* Vapaa-ajan matkailu 7 520 052 €, työmatkailu 3 287 562 €

Taulukko 1 Matkailun välittömät tulovaikutukset Kemissä vuonna 2016

Kemin matkailun tulovaikutukset on esitetty taulukossa 1. Kuten kaikkien kuntien kohdalla, luvut eivät sisällä arvonlisäveroa. Kemin välitön matkailutulo vuonna 2016 oli hieman yli 22 miljoonaa euroa, josta suurin osa kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalta. Verrattuna vuotta 2014 koskevaan selvitykseen, suurin muutos on tapahtunut huvi- ja virkistystoimialalla, jossa matkailutulo on kasvanut lähes kolme miljoonaa euroa. Matkailutulo on kasvanut myös muilla toimialoilla lukuun ottamatta vähittäiskauppaa. Kokonaisuudessaan matkailutulo on kasvanut Kemissä hieman yli kolme miljoonaa euroa kahden vuoden tarkasteluvälillä.

	<i>Kokonais- henkilöstö htv.</i>	<i>Välitön matkailutyöllisyys htv.</i>	<i>Muutos 2014–2016 htv.</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	529	10,1	-0,6
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	179	*98,3	-2,2
<i>Huvi ja virkistys</i>	92	72,8	11,1
<i>Liikenne</i>	207	4,1	-0,1
YHTEENSÄ	1 007	185,3	8,2

* Vapaa-ajan matkailu 68,4 htv, työmatkailu 29,9 htv

Taulukko 2 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kemissä vuonna 2016

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kemissä vuonna 2016 olivat taulukon 2 mukaisesti noin 185 henkilötyövuotta. Merkittävin työllistäjä oli majoitus- ja ravitsemustoimiala, jossa välitön työllistävyys oli lähes 100 henkilötyövuotta. Matkailutyöllisyys on kasvanut huvi- ja virkistystoimialalla selvästi tarkasteluvälillä 2014–2016, kun taas muilla toimialoilla se on pysynyt suunnilleen ennallaan. Kokonaisuudessaan matkailutyöllisyys on vuonna 2016 noin 8 henkilötyövuotta suurempi, kuin vuonna 2014.

	<i>Palkkatulo €</i>	<i>Palkkaverotulo €</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	316 509	50 230
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	2 935 484	465 861
<i>Huvi- ja virkistys</i>	2 531 620	401 768
<i>Liikenne</i>	148 984	23 644
YHTEENSÄ	5 932 596	941 503

Taulukko 3 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Kemissä vuonna 2016

Taulukosta 3 havaitaan, että matkailu sai aikaan lähes 6 miljoonan euron välittömät palkkatulovaikutukset Kemissä vuonna 2016. Näistä suuri osa kertyi majoitus- ja ravitsemis- sekä huvi- ja virkistystoimialoilla. Palkoista aiheutui puolestaan yli 900 000 euron suuruiset kunnallisverotulot.

2.2 Keminmaa

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Välitön matkailutulo</i> €	<i>Muutos 2014–2016</i> €
<i>Vähittäiskauppa</i>	44 156 000	9,7	4 283 132	116 267
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	3 823 000	60,0	*2 293 800	346 747
<i>Huvi ja virkistys</i>	1 159 000	6,1	70 699	-12 269
<i>Liikenne</i>	24 833 000	5,0	1 241 650	98 658
YHTEENSÄ	73 971 000		7 889 281	549 402

*Vapaa-ajan matkailu 286 725 €, työmatkailu 2 007 075 €

Taulukko 4 Matkailun välittömät tulovaikutukset Keminmaassa vuonna 2016

Taulukossa 4 esitetty Keminmaan välitön matkailutulo on yhteensä lähes kahdeksan miljoonaa euroa, joka kertyy erityisesti vähittäiskaupan toimialalta. Myös majoitus- ja ravitsemistoimialan sekä liikennetoimialan matkailutulo on huomattava. Keminmaan matkailulle on tyypillistä runsas työ- ja ostosmatkailu. Keminmaan matkailutulo on kasvanut noin puoli miljoonaa euroa vuosien 2014 ja 2016 välillä. Suurin osa kasvusta on muodostunut majoitus- ja ravitsemistoimialalla.

	<i>Kokonais henkilöstö htv.</i>	<i>Välitön matkailutyöllisyys htv.</i>	<i>Muutos 2014–2016 htv.</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	113	10,9	-1,6
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	29	*17,4	0,6
<i>Huvi ja virkistys</i>	19	1,2	0
<i>Liikenne</i>	143	7,2	0,1
YHTEENSÄ	304	36,7	-0,9

*Vapaa-ajan matkailu 2,2 htv, työmatkailu 15,2 htv

Taulukko 5 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Keminmaassa vuonna 2016

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Keminmaassa vuonna 2014 on esitetty taulukossa 5. Välitön matkailutyöllisyys Keminmaassa on lähes 37 henkilötyövuotta. Matkailutyöllisyydestä suurin osa muodostui majoitus- ja ravitsemistoimialalla. Vähittäiskaupan matkailutulo oli Keminmaan toimialoista suurin, mutta kaupoissa tarvitaan vähemmän työvoimaa vastaavan liikevaihdon aikaan saamiseksi kuin majoitus- ja ravitsemisalalla. Matkailutyöllisyys on pysynyt Keminmaassa lähes ennallaan tarkasteluvälillä 2014–2016.

	<i>Palkkatulo €</i>	<i>Palkkaverotulo €</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	345 121	54 943
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	507 210	80 747
<i>Huvi- ja virkistys</i>	41 730	6 643
<i>Liikenne</i>	250 380	39 860
YHTEENSÄ	1 144 441	182 193

Taulukko 6 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Keminmaassa vuonna 2016

Matkailu sai taulukon 6 mukaisesti aikaan yli miljoonan euron välittömät palkkatulovaikutukset Keminmaassa vuonna 2016. Palkkatulot nousivat toimialoittain satoihin tuhansiin euroihin lukuun ottamatta huvi- ja virkistystoimialaa. Kunnallispalkkaverotulojen yhteismäärä oli puolestaan hieman yli 180 000 euroa.

2.3 Simo

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Välitön matkailutulo</i> €	<i>Muutos 2014–2016</i> €
<i>Vähittäiskauppa</i>	5 096 000	2,0	101 920	-1 162
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	1 466 000	52,7	*772 582	255 839
<i>Huvi ja virkistys</i>	275 000	59,1	162 525	16 319
<i>Liikenne</i>	1 359 000	4,3	58 437	-8 705
YHTEENSÄ	8 196 000		1 095 464	262 290

*Vapaa-ajan matkailu 290 268 €, Työmatkailu 482 314 €

Taulukko 7 Matkailun välittömät tulovaikutukset Simossa vuonna 2016

Matkailun välittömät tulovaikutukset Simon kunnassa vuonna 2014 on esitelty taulukossa 7. Välitön matkailutulo oli yhteensä lähes 1,1 miljoonaa euroa, josta suurin osa muodostui majoitus- ja ravitsemistoimialalla. Työmatkailun osuus majoitus- ja ravitsemistoimialalla on huomattava, johtuen mm. Meri-Lapin alueella sijaitsevista suurista tehtaista, joissa käy ajoittain ulkopuolista työvoimaa suorittamassa esimerkiksi huoltotoimia. Simon matkailutulo on kasvanut huomattavasti vuosien 2014 ja 2016 välillä. Suurin osa kasvusta on muodostunut majoitus- ja ravitsemistoimialalla, missä välitön matkailutulo on lisääntynyt yli 250 000 euroa.

	<i>Kokonais- henkilöstö htv.</i>	<i>Välitön matkailutyöllisyys htv.</i>	<i>Muutos 2014–2016 htv.</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	18	0,4	0
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	13	*6,9	1,1
<i>Huvi ja virkistys</i>	4	2,4	0,6
<i>Liikenne</i>	8	0,3	-0,3
YHTEENSÄ	43	10,0	1,4

* Vapaa-ajan matkailu 2,6 htv, työmatkailu 4,3 htv

Taulukko 8 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Simossa vuonna 2016

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Simossa vuonna 2016 olivat taulukon 8 mukaan 10 henkilötyövuotta. Suurin työllistäjä oli majoitus- ja ravitsemistoimiala. Vähittäiskaupan ja liikenteen toimialat työllistivät matkailun ansiosta yhteensä 0,7 kokoaikaisen henkilön työpanoksen verran vuodessa. Huvi- ja virkistystoimialalla matkailu työllisti puolestaan melkein 2,5 henkilövuoden verran. Matkailutyöllisyys pysyi Simossa lähes ennallaan vuosien 2014 ja 2016 välillä.

	<i>Palkkatulo €</i>	<i>Palkkaverotulo €</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	12 130	1 897
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	199 928	31 269
<i>Huvi- ja virkistys</i>	78 990	12 354
<i>Liikenne</i>	10 099	1 579
YHTEENSÄ	301 146	47 099

Taulukko 9 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Simossa vuonna 2016

Matkailu sai taulukon 9 mukaisesti aikaan yhteensä noin 300 000 euron välittömät palkkatulovaikutukset Simossa vuonna 2016. Palkkatuloista lähes 200 000 kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalla. Myös huvi- ja virkistystoimialan palkkatulot muodostavat huomattavan osan kokonaisuudesta. Matkailun välittömistä palkkatuloista aiheutui yhteensä lähes 50 000 euron kunnallis-palkkaverotulovaikutus.

2.4 Tervola

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailuosuus</i> %	<i>Välitön matkailutulo</i> €	<i>Muutos 2014–2016</i> €
<i>Vähittäiskauppa</i>	8 133 000	2,2	178 926	9 701
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	6 960 000	73,9	*5 143 440	1 705 393
<i>Huvi ja virkistys</i>	262 000	1,5	3 930	-352
<i>Liikenne</i>	6 020 000	23	1 384 600	21 552
YHTEENSÄ	21 375 000		6 710 896	1 736 295

*Vapaa-ajan matkailu: 4 983 360 €, Työmatkailu: 160 080 €

Taulukko 10 Matkailun välittömät tulovaikutukset Tervolassa vuonna 2016

Tervolan välitön matkailutulo vuonna 2016 on taulukon 10 mukaisesti lähes seitsemän miljoonaa euroa. Selvästi suurin osa matkailutulosta muodostuu majoitus- ja ravitsemistoimialalla. Toiseksi suurin matkailutulo, lähes 1,4 miljoonaa euroa, muodostui liikennetoimialalla. Matkailutulo kasvoi vuosien 2014 ja 2016 välillä noin 1,7 miljoonaa euroa, johtuen lähes yksinomaan majoitus- ja ravitsemistoimialan kehityksestä. Vastausten vähäisestä määrästä johtuen on hyvä jättää tulosten tulkinnassa varaus esim. vapaa-ajan ja työmatkailun suhdetta tarkasteltaessa.

	<i>Kokonais- henkilöstö htv.</i>	<i>Välitön matkailutyöllisyys htv.</i>	<i>Muutos 2014–2016 htv.</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	29	0,6	0
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	34	*25	8,7
<i>Huvi ja virkistys</i>	5	0,01	-0,1
<i>Liikenne</i>	27	6,2	1,4
YHTEENSÄ	95	31,8	10,0

* Vapaa-ajan matkailu 24,3 htv, työmatkailu 0,8 htv

Taulukko 11 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Tervolassa vuonna 2016

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Tervolassa vuonna 2016 olivat taulukon 11 mukaan lähes 32 henkilötyövuotta. Majoitus- ja ravitsemistoimiala oli selvästi suurin matkailutyöllistäjä. Työmatkailusta aiheutuva työllisyys oli kaksi henkilötyövuotta. Vastausten vähäisestä määrästä johtuen on hyvä jättää tulosten tulkinnassa varaus esim. vapaa-ajan ja työmatkailun suhdetta tarkasteltaessa.

	<i>Palkkatulo €</i>	<i>Palkkaverotulo €</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	18 195	2 404
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	724 375	95 690
<i>Huvi- ja virkistys</i>	337	45
<i>Liikenne</i>	208 708	27 570
YHTEENSÄ	951 615	125 709

Taulukko 12 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Tervolassa vuonna 2016

Matkailusta kertyi taulukon 12 mukaisesti lähes miljoonan euron palkkatulovaikutukset Tervolassa vuonna 2016. Palkkatuloista selvästi suurin osa, eli yli 700 000 euroa, muodostui majoitus- ja ravitsemistoimialalla. Matkailun välittömät kunnallis-palkkaverotulot Tervolassa vuonna 2016 olivat noin 125 000 euroa. Majoitus- ja ravitsemistoimialan osuus tästä oli lähes 100 000 euroa.

2.5 Tornio

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Välitön matkailutulo</i> €	<i>Muutos 2014–2016</i> €
<i>Vähittäiskauppa</i>	152 828 000	7,2	11 003 616	-314 750
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	18 960 000	59,3	*11 243 280	438 480
<i>Huvi ja virkistys</i>	8 038 000	2,8	225 064	68 074
<i>Liikenne</i>	42 247 000	5,6	2 365 832	359 005
YHTEENSÄ	222 073 000		24 837 792	550 809

* Vapaa-ajan matkailu 8 588 880 €, työmatkailu 2 654 400 €

Taulukko 13 Matkailun välittömät tulovaikutukset Torniossa vuonna 2016

Matkailun tulovaikutukset Torniossa on esitelty taulukossa 13. Vähittäiskaupan toimiala tuotti suurimman matkailutulon, noin 11 miljoonaa euroa. Tornio muodostaa yhdessä Haaparannan kanssa toiminnallisen keskuksen, johon sijoittuu mm. runsaasti ostosmatkailijoita houkutteleva Ikean sisustustavaratalo. Myös majoitus- ja ravitsemistoimialan matkailutulo oli huomattava, yli 11 miljoonaa euroa. Välitön matkailutulo Torniossa oli yhteensä lähes 25 miljoonaa euroa. Matkailutulo kasvoi noin 550 000 euroa verrattuna vuoteen 2014.

	<i>Kokonais- henkilöstö htv.</i>	<i>Välitön matkailutyöllisyys htv.</i>	<i>Muutos 2014–2016 htv.</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	534	38,4	-1,1
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	175	*103,8	-3,5
<i>Huvi ja virkistys</i>	86	2,4	0,4
<i>Liikenne</i>	203	11,4	0,1
YHTEENSÄ	998	156	-4,1

* Vapaa-ajan matkailu 79,3 htv, työmatkailu 24,5 htv

Taulukko 14 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Torniossa vuonna 2016

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Torniossa olivat taulukon 14 mukaisesti lähes 160 henkilötyövuotta. Selvästi suurin matkailutyöllisyys on majoitus- ja ravitsemistoimialalla, jossa tarvitaan esimerkiksi vähittäiskauppoihin verrattuna vähemmän liikevaihtoa yhden henkilön työllistämiseksi. Tornion matkailutulo oli kasvanut hieman kahden vuoden tarkasteluvälillä, kun taas matkailutyöllisyys oli hieman pienentynyt. Eri suuntiin menevä kehitys on mahdollista silloin, kun tuottavuus kasvaa, jolloin sama liikevaihto saadaan aikaan entistä pienemmällä työpanoksella.

	<i>Palkkatulo €</i>	<i>Palkkaverotulo €</i>
<i>Vähittäiskauppa</i>	1 203 360	180 985
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	3 007 605	452 344
<i>Huvi- ja virkistys</i>	83 430	12 548
<i>Liikenne</i>	383 753	57 716
YHTEENSÄ	4 678 148	703 593

Taulukko 15 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Torniossa vuonna 2016

Matkailun sai Torniossa aikaan noin 4,7 miljoonan euron välittömät palkkatulovaikutukset vuonna 2016. Näistä noin 3 miljoonaa euroa kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalla. Hieman yli neljäsosa palkkatuloista muodostui vähittäiskaupan vaikutuksesta. Matkailun välittömät kunnallispalkkaverotulot olivat puolestaan noin 700 000 euroa.

2.6 Meri-Lappi

	<i>Matkailutulo</i>	<i>Matkailutulo</i>	<i>Muutos</i>
	2014	2016	
	€	€	€
<i>Kemi</i>	19 194 499	22 380 108	3 185 609
<i>Keminmaa</i>	7 339 879	7 889 281	549 402
<i>Simo</i>	833 174	1 095 464	262 290
<i>Tervola</i>	4 974 601	6 710 896	1 736 295
<i>Tornio</i>	24 286 983	24 837 792	550 809
YHTEENSÄ	56 629 136	62 913 541	6 284 405

Taulukko 16 Matkailun välittömät tulovaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2016 ja vertailu vuoteen 2014

Koko Meri-Lappia koskevat matkailun tulovaikutukset ja vertailu vuoteen 2014 on esitetty taulukossa 16. Alueen välitön arvonlisäveroton matkailutulo vuonna 2014 oli noin 56 miljoonaa euroa ja vuonna 2016 puolestaan lähes 63 miljoonaa euroa. Matkailutulon kasvu on siis yli kuusi miljoonaa euroa, josta pääosa on muodostunut Kemissä ja Tervolassa. Matkailutulo on kasvanut tarkasteluvälillä 2014–2016 kaikissa Meri-Lapin alueen kunnissa. Tervolassa muutos on suhteellisesti huomattava, johtuen majoitus- ja ravitsemistoimialan voimakkaasta kasvusta. Kasvuun taas on voinut vaikuttaa esimerkiksi alueella sijaitsevan huoltoaseman ja siinä yhteydessä olleen ravintolan palaminen vuonna 2014 ja myöhempi uudelleen avaaminen. Myös Simossa suhteellinen kasvu on ollut voimakas.

	Matkailutyöllisyys	Matkailutyöllisyys	Muutos
	2014	2016	
	htv.	htv.	htv.
<i>Kemi</i>	177,1	185,3	8,2
<i>Keminmaa</i>	37,6	36,7	-0,9
<i>Simo</i>	8,6	10,0	1,4
<i>Tervola</i>	21,8	31,8	10,0
<i>Tornio</i>	160,1	156	-4,1
<i>YHTEENSÄ</i>	405,2	419,8	14,6

Taulukko 17 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2016 ja vertailu vuoteen 2014

Matkailun välitön työllisyys Meri-Lapissa vuonna 2016 oli lähes 420 henkilötyövuotta, mikä on noin 15 henkilötyövuotta enemmän, kuin kaksi vuotta aikaisemmin. Matkailutyöllisyys lisääntyi muissa kunnissa, paitsi Keminmaassa ja Torniossa, joissa se väheni lievästi. Matkailutyöllisyys oli alueella suhteellisen vakaa, paitsi Tervolassa, jossa suhteellinen kasvu oli huomattava. Kasvun taustatekijöihin liittyvät esimerkiksi alueella sijaitsevan huoltoaseman ja sen ravintolan palaminen ja uudelleen avaaminen.

Kirjallisuus

Kauppila P. (2001). Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: pohjoismaisen mallin matkailijatutkimukset. Naturpolis, Kuusamo, tutkimuksia 3/2001. Luettu 16.3.2018 osoitteesta:
http://www.kuusamo.fi/sites/default/files/tutkimus_matkailun_aluetaloudelliset_vaikutukset_0.pdf

Kauppila P. (2015). Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset Oulussa. Kajaanin ammattikorkeakoulu, julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 46. Luettu 27.4.2016 osoitteesta:
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/103973/Oulu.pdf?sequence=1>

Kuntaliitto (2018). Kuntien veroprocentit ja efektiiviset veroasteet. Luettu 16.3.2018 osoitteesta: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/verotus/kuntien-veroprocentit-ja-efektiiviset-veroasteet>

Lopez M. & Holmberg E. & Ritalahti J. (2014). Matkailun tulo- ja työllisyys selvitys Uudellamaalla 2013. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haaga-Helian julkaisut, kehittämisarportit ja tutkimukset 2014. Luettu 6.3.2018 osoitteesta:
<http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Palvelut/Julkaisut/uudenmaanmatkailuselvitys.pdf>

Satokangas P. (2013). Matkailulla maakunta menestyy. Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset 12 lappilaisessa kunnassa vuonna 2011. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. Luettu 16.3.2018 osoitteesta:
<http://matkailu.luc.fi/loader.aspx?id=1cbe71fc-3d25-426e-879e-d163d4ff6bad>

Satokangas P. (2014). Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset Kemissä vuonna 2012. Julkaisematon selvitysraportti.

Satokangas P. (2016a). Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2014. Julkaisematon selvitysraportti.

Satokangas P. (2016b). Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2014. Päivitys sisältäen työmatkailun. Julkaisematon selvitysraportti.

Tilastokeskus (2014). Lista selvityksen toimialalle kuuluvista toimipaikoista Kemissä. Erillistilaus Tilastokeskukselta.

Tilastokeskus (2016). Lista selvityksen toimialalle kuuluvista toimipaikoista Meri-Lapin kunnista. Erillistilaus Tilastokeskukselta.

Tilastokeskus (2018a). Toimialaluokitus 2008. Luettu 6.3.2018 osoitteesta:
<https://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

Tilastokeskus (2018b). Yritysrekisterin vuositilasto Meri-Lapin kunnista vuodelta 2016. Erillistilaus Tilastokeskukselta.

Tilastokeskus (2018c). Tuotteet ja palvelut. Yritysrekisteri. Luettu 6.3.2018 osoitteesta: <http://www.tilastokeskus.fi/tup/yritysrekisteri/index.html>

Tilastokeskus (2018d). Sopimus tilastoaineiston erillistilauksesta Tilastokeskukselta.

Tilastokeskus (2018e). Tietoa tilastoista. Käsitteet ja määritelmät. Toimipaikka. Luettu 16.3.2018 osoitteesta: <http://www.stat.fi/meta/kas/toimipaikka.html>

Tilastokeskus (2018f). Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansiot toimialan (TOL 2008) mukaan vuonna 2016. Luettu 16.3. 2018 osoitteesta: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_pal_pra/statfin_pra_pxt_005.fi.px/?rxid=efdb4938-3a11-440e-95ee-3e419b5f8f65

Tilastokeskus (2018g). Kunnittainen toimipaikkalaskuri. Luettu 11.4.2018 osoitteesta: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Toimipaikkalaskuri/Toimipaikkalaskuri_Toimipaikkalaskuri/tmp_lkm_kunta.px/?rxid=ebfe4d66-3fd9-4e3d-8b66-7873e6b7400c

Tilastokeskus (2018h). Elinkustannusindeksi 1951:10=100. Luettu 16.3.2018 osoitteesta: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_hin_khi/statfin_khi_pxt_008.px/?rxid=11874d69-3559-4e4d-8ddb-2996fe5835fd

Työ- ja elinkeinoministeriö (2013). Matkailun alueelliset tulo- ja työllisyys selvitykset – suositus käytettävistä määritelmistä ja luokituksista.

Ylkänen T. (1983). Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset kunta/alue tasolla. Tutkimusmenetelmä.

Taulukkoluetelo

Taulukko 1 Matkailun välittömät tulovaikutukset Kemissä vuonna 2016	6
Taulukko 2 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kemissä vuonna 2016.....	7
Taulukko 3 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Kemissä vuonna 2016 ..	7
Taulukko 4 Matkailun välittömät tulovaikutukset Keminmaassa vuonna 2016.....	8
Taulukko 5 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Keminmaassa vuonna 2016 ..	9
Taulukko 6 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Keminmaassa vuonna 2016	9
Taulukko 7 Matkailun välittömät tulovaikutukset Simossa vuonna 2016.....	10
Taulukko 8 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Simossa vuonna 2016	11
Taulukko 9 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Simossa vuonna 2016.....	11
Taulukko 10 Matkailun välittömät tulovaikutukset Tervolassa vuonna 2016.....	12
Taulukko 11 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Tervolassa vuonna 2016 ...	13
Taulukko 12 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Tervolassa vuonna 2016	13
Taulukko 13 Matkailun välittömät tulovaikutukset Torniossa vuonna 2016	14
Taulukko 14 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Torniossa vuonna 2016	15
Taulukko 15 Matkailun välittömät palkkatulo- ja palkkaverotulovaikutukset Torniossa vuonna 2016.....	15
Taulukko 16 Matkailun välittömät tulovaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2016.....	16
Taulukko 17 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Meri-Lapissa vuonna 2016	17

Liitteet

Liite 1. Toimialaluokitus

VÄHITTÄISKAUPPA

- 471 Vähittäiskauppa erikoistumattomissa myymälöissä
- 472 Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 474 Tieto- ja viestintätekniisten laitteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 475 Muiden kotitaloustavaroiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 476 Kulttuuri- ja vapaa-ajan tuotteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 477 Muiden tavaroiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 478 Tori- ja markkinakauppa

MAJOITUS- JA RAVITSEMIS

- 55 Majoitus
- 56 Ravitsemistoiminta (poislukien 5629 Henkilöstö- ja laitosruokalot)

HUVI- JA VIRKISTYSPALVELUT

- 59140 Elokuvien esittäminen
- 85510 Urheilu- ja liikuntakoulutus
- 90 Kulttuuri- ja viihdetoiminta
- 931 Urheilutoiminta
- 932 Huvi- ja virkistystoiminta
- 91020 Museoiden toiminta
- 91030 Historiallisten nähtävyyksien, rakennusten ja vastaavien kohteiden toiminta
- 91040 Kasvitieteellisten puutarhojen, eläintarhojen ja luonnonpuistojen toiminta
- 9602 Kampaamot ja kauneushoito- ja hoito- ja palvelut
- 9604 Kylpylälaitokset, saunat, solariumit yms. Palvelut
- 79 Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varaupalvelut

LIIKENNE

- 491 Rautateiden henkilöliikenne, kaukoliikenne
- 493 Muu maaliikenteen henkilöliikenne
- 50101 Meriliikenteen henkilökuljetus
- 50102 Rannikkoliikenteen henkilökuljetus
- 503 Sisävesiliikenteen henkilökuljetus
- 511 Matkustajalentoliikenne
- 52211 Linja-autoasemat
- 52230 Ilmailuliikennettä palveleva toiminta
- 771 Autojen ja kevyiden ajoneuvojen vuokraus ja leasing
- 7721 Vapaa-ajan ja urheiluvälineiden vuokraus ja leasing
- 7734 Vesiliikennevälineiden vuokraus ja leasing
- 7735 Ilmailiikennevälineiden vuokraus ja leasing
- 77390 Muiden koneiden ja laitteiden vuokraus
- 452 Moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus (pl. Moottoripyörät)
- 4532 Moottoriajoneuvojen osien ja varusteiden vähittäiskauppa
- 45403 Moottoripyörien huolto ja korjaus
- 473 Ajoneuvojen polttoaineiden vähittäiskauppa